

כולו מחמדים

צלילי הוד משירת חייו של האדמו"ר מהרי"ד מלעלוב זצ"ל
בכלות השלשים לעלותו בסערה השמימה

ליוסון

מידי שבוע התנצל מחדש, כי אי אפשר לפגוע באחד שהשקיע מיטב כספו למטרה זו, אולם כעבור פרק זמן נענה כי כבר יצא ידי חובה, והורה להחזיר את הכלים הרגילים...

ואף את שומעי לקחו חניך לברוח מתאוות העוה"ז, כפי שרמז על הנאמר "לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך", יש שני מיני גשמיות, אחד לשם תאוה ואחד לתועלת רוחנית, ע"ז אמר: "לך לך מארצך" מהגשמיות של תאוה, "אל הארץ אשר אראך" - גשמיות שתראה שם את הקב"ה, שיש בה תועלת לרוחניות, וכמו שאמר צדיקים 'השמים שמים לד', והארץ נתן לבני אדם', כי השמים כבר מתוקנת היא במלכותו יתברך, אבל את הארץ הניח הקב"ה לבני אדם בכדי שהם יעשו אותה לד', לעשות מארץ שמים...

עונה גדולה מכולם

שפלותו בעיני עצמו ניכרה בכל תהלוכותיו. על פשטותו מספר אחד השכנים שהתגורר בסמוך, פעם היתה נזילה על הגג וחדר המדרגות התמלא מים, יצא האיש עם מגב להסיר המים, באמצע מלאכתו חזר האדמו"ר לביתו, ולא חלפו כמה דקות ויצא בכבודו ובצעמו עם טלית קטן ומגב לסייע... בישבו ליד השלחן הקפיד, להשרות על הציבור תחושה שמעטרים הם יהודי פשוט בתכלית הפשטות, וכל הסובכים חשובים הם ממנו. כשידיבר דברי תורה עשה עצמו כמי שמבקש להזכר, ביקש ספר לקרוא מתוכו, ופעמים שתיכף אח"כ הקריא את דברי הספר מילה במילה בעל פה, עד שהאמינו שגם כשהוא שואל איזו פרשה היא השבוע, או האם כבר אכל את המרק, אכן אינו יודע...

לאחר שחזר משמשו מפינוי האשפה, שאלו הרבי האם הפח בשוק מלא? כשנענע בתמהון שלא, נענה הרבי בשפלות דעתו, אז נשאר מקום בשביל...

במערכות הדת

רבים זוכרים את מחאותיו העקביות למען כבוד השבת ברחוב בר אילן הסמוך לביתו, כאשר מידי שבת מחה בקול גדול, והשמיע זעקות

גנוז בה, ורק משם ניתן לגלותו, שובו לתורתכם, וסגר את דלת הבית מול כל קהל הנוכחים ההמומים. בדברותיו הפליג לעורר על 'ביטול הזמן', הרבה פעמים ביקש לדעת את השעה, ונהג לשנן כי צריך לייקר כל רגע. סיפר כי הגה"ק ר' אהרן מבעלז כששאלוהו מה השעה, השיב את מספר הדקות יחד עם השניות - השעה היא כך וכך דקות וכך וכך רגעים, ונהג להוסיף שכך ראוי להיראות "שלימות המצווה" עם כל פרט עד כמה שאפשר.

יראת שמים

נהג לחזור בשם אביו זצ"ל על ביאור בנוסח התפלה "לפנינו נעבוד ביראה ופחד", מהו הכפלות "יראה ופחד"? יראה היינו כפשוטו לירא מהקב"ה, ופחד נסוב על היראה עצמה, לפחד על היראה, כיצד היא נראית, והאם היא במדרגה הראויה. ואכן, בשירת 'מגן אבות' כשהגיעו לתיבות 'לפנינו נעבוד ביראה ופחד' האדימו פניו כאש, והטביעו חותמם בלב המתבוננים.

באכילת המרק נהג להכניס כפית לצלחת, להוציא קצת מרק, לשים מלח ופלפל שחור ולאכול, וזאת מחשש מבשל בקלי הבישול, אורח שנקלע למקום סכר לתומו, שמצא עוד מנהג 'מוזר' בלעלוב...

פעם הביא בשלחנו מתוך ספר 'בית אהרן', שכתב כי לפעמים מבקש האדם להתכונן בהכנה תחילה לקיום המצוות בזמנם, ולמעשה אין עולה בידו להכין עצמו כראוי לעשיית המצווה, והוא שרוי בשברון לב, אך האמת כי אותו הצער עצמו, גם הוא משמש כהכנה עבור האדם להכנס כראוי לקיום המצווה.

עוד שפתיו מדברות, ולפתע התפרץ בבכי עצור, ועיניו הזילו נחלי דמע שהמים את לב הקהל, משך זמן ממושך לא שב אל עצמו, דבריו נקטעו כשהם מותירים אחריהם רושם עמוק בל ימחה.

מאס בהבלי עולם, וסלד מגינוני יוהרא והתנשאות. נגיד מחו"ל העניק לו סט סכו"ם מכסף רב ערך, תקופה קצרה השתמש בה בשולחנו, כאשר

אחד מחשובי שכונתו, הרה"ג ר' יהודה הכהן פישר שליט"א זכה לשוחח עמו הרבה בד"ת, ובימי השבעה סיפר כי בתחילה כשישב לצד הרבי והחל משא ומתן ביניהם, השתומם לראות כי בכל ענין ששוחח עמו מצא אותו בקי בסוגיא, אך הרבי התנה שהקשר הוא בתנאי שלא יגלה לאיש אודות ידיעתו במכמני התורה.

מחוננו הג"ר טוביה שטרן שליט"א מרבני מירון, סיפר בהספדו כי בפגישתו של הרבי עם אחד מרבני הערים, נגולה השיחה אודות שאלה בעניני מקוואות, והתבטא אותו רב אח"כ, כי התפלא להיווכח מתוך שיחו ושיגו על רוחב ידיעותיו במקצוע זה, ולא שיער רוב גדלותו בתורה.

אירע פעם באחרית שנותיו, שבימי החנוכה לא יצא להדלקת נר חנוכה בקרב עדתו, ובאחד הימים נודע כי יערך מעמד הדלקה לרבים בפתח ביתו שברחוב אביננדב בירושלם. מיד צבאו על המקום המוני בני ישיבות, ומיד לאחר ההדלקה ושירת מעוז צור פתח הרבי בדבריו, אודות ענין אור המנורה שרומז לתורה שבעל פה, בהביאו דברי חז"ל שהאור שנברא בששת ימי בראשית היה מאיר מסוף העולם ועד סופו, וגנוזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא, וביאור הדבר, שהאור נגנו בתוך התורה עצמה שנקראת טוב, ונרמזו כן בדברי הכתוב "וירא אלקים את האור כי טוב", ונמצא כי ע"י עסק התורה זוכה האדם לזה האור, ותוך כדי הפטיר בקול רחמימי; הרי אתם בני ישיבה השוקדים בלימוד, דעו כי האור

הסתרה, דביקות בהקב"ה, חכמה, ולשמח לבבות - אלו הם ארבעה אבות צביון דמותו העילאית והשגיכה, של האי גברא רבא אוצר החמדה ואיש האשכולות האדמו"ר הרה"צ רבי ישכר דוב בירמין זצ"ל, בנו של האדמו"ר רבי משה מרדכי זצ"ל מלעלוב, שנלב"ע ב"ד בשבט.

על החלק הראשון מיותר להרחיב, עובדה היא שעד לשנותיו האחרונות כמעט ולא נודע שמו, עלה בידו להסתיר עצמו בערמה ותבונה, אפילו בעולם החסידות כמעט ולא עלה שמו, וגם באחרית ימיו שהחל שמו להפציע, הוכר ברבים כחוסר נוסף משולשלת לעלוב העניפה, וכמעט לא מעבר לכך. לאחר פטירתו נתגלה טפח וטפחיים מהוד אישיותו הרוממה, התמדתו המופלאה עוד בימי עלומיו, צדקתו ומעשיו הטובים הכבירים ברדיפת צדקה וחסד בגופו ומאודו.

רבים מייחסים לו סיפורי מופת שונים, אך על כולנה עולה המופת הגדול של ארי במידת ההסתרה, עובד ד' בשמחה מתוך יסורים, אור מופלא באמונה ודבקות, גאון אדיר בהחייאת וקירוב לבבות, איש חכם ונבון שהתעלה מעולם השקר ותחלואיו, וקנה לעצמו עולם נצחי במסכת חיי קודש רצופים - מבואר ועד צאתו.

גם בחיי חיותו, מי שעקב אחריו בעבודת קונו, ראה את תפילותיו הארוכות שהעידו על בן המתחטא לפני אביו, מי שהבחין כיצד נישק את ה'מוזוה' בכל מקום שנכנס, וכן כשניגש לנשק את הפרוכת וכל שכן 'ספר תורה' עצמו, ראה שכל כולו אש להבה יוקדת בדביקות כיסופי אהבת אביו שבשמים, נפשו השתפכה בתפילות מול שריד בית מקדשינו ועל ציוני הקודש, כאשר בסיומם נדרש למגבת לנגב אגלי הזיעה שניגרו על פניו.

אהבת תורה

אהבתו לתורה נודעה מנעורו, בשיתותיו הרבה לעורר על חובת לימוד הגמרא, ומנגד על חומר 'דברים בטלים', מוחזקת היתה בידו מאבותיו ורבותיו חובת הלימוד בעומקה של תורה.

שבת' נגד מחללי השבת הנוסעים בפרהסיא, ואף נכלא בבית האסורים בגין כך. כך גם יצא להפגין נגד המגמה להעביר את הרכבת העירונית בטבור השכונות החרדיות.

בזמן האחרון עמד בעוז, לימין המלחמה העקובה נגד גזירת הגיוס להעביר נשמות ישראל לשמד ר"ל, כשהוא נוטל חלק במערכה להתריע מפני כל פשרה והסכמה ח"ו. לאחר קביעת גאב"ד העדה החרדית הגר"ט ווייס זצ"ל כי אין לבחורים להתייצב בלשכת הגיוס, הורה לשומעיו לנהוג על פיו, וביום הפורים הכריז, כי בריקוד על השולחן רשאים להשתתף, רק בחורים שאינם מתייצבים בלשכות הגיוס.

אודות תופעות הקיימות בדורינו, בשינוי מן הדרך בקרב שומרי תורה, נשמעה מפיו הארה נוקבת:

שנינו (סנהדרין פ"ז, מ"ב) 'הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו', וכמובן דבר זה הוא מנוגד לאנושיות, ויש להבין, כיצד הגיעו לדיוטא שפלה כזו?

והתשובה, כי בתחילה הטיפו ממצייאי הע"ז כי יש לדבוק בה בשלימות, עד שכל פעולה הנעשית תהא לשם העבודה זרה, והמשיכו לנפח ולהוסיף 'אפילו פיעור', אלא שדרכו של ההמון לקלוט את החידוש המיוחד, את ה'אפילו', וכך נשאר שעבודתה רק פיעור...

כך, אלו שבחרו להבליט ענין מסוים כדגל שיטתם, גורמים לשכוח כל חובתם בעולמם, ורק נקודה אחת הופכת לאילל, ומכאן הדרדרו עד השפל...

בד בבד, נזהר מאוד שלא לפגוע בכבוד הזולת, ושלא להכשל באיסור שלא לשנוא אחד מישראל, ולא נמנע מלהתכוות ולהתנצל בבקשת מחילה ברבים, אם נדמה לו שלא נהג כלפי משהו בכבוד הראוי.

אוזן קשבת

תמיד היה נסוך עליו אור של חמימות, לצד השראת חיות ושמחה - 'עזו וחדוה במקומו'. יסורים רבים ומרים סבל בחייו, והמפורסם שבהם הוא פטירתה הטראגית של אשתו בזיווג ראשון, מרת חוה ע"ה בת הג"ר משה זאב פרידמן זצ"ל רבה של העיר יפו ובעל 'קרבן משה', שנשרפה כמה שנים לאחר נישואיהם, לאחר שתוך כדי עבודתה השתמשה בבקבוק 'ספריי' שהתלקח באש, והבית כולו עלה בלהבות, כשהיא מותירה בת פעוטה בבית. הרבי זצ"ל נחלץ להצילה ללא הצלחה, וגם הוא נכוה קשות, ונאלץ לשכב חדשים רבים במיטתו מסובל

במכאובים, עד שלאחר זמן השתקם ונשא לאשה את בת הרה"ח ר' יעקב קרישבסקי זצ"ל מיקירי ירושלים, וזכה להקים בית מבורך ומפואר בישראל. ולמרות הכל, שימש דוגמא של איש מופת השמח בעבודת קונו, כאשר מאריך 'מתנת היסורים' שימשה אותו כאמצעי למידת הצניעות וההסתרה, התקרבו אליו נדכאים ומרי נפש, שמצאו בו אח לצרה לשפוף לפניו את מר גורלם, ולשאוב ממנו מלא חפניים עידוד וחיוק לקבל כל דבר באהבה.

ואם בכל שנותיו כך, הרי שלאחר שהוכתר בתור רבי, נוספו כהנה וכהנה שהגיעו אליו לספר נגעי צרתם ותלאותיהם. סיפר משמשו הרה"ח ר' בצלאל שטרן שליט"א, שענינו חזו לא אחת יהודי יוצא מחדרו של הרבי, וכאשר הלה מתרחק מן המקום, הוא פורץ בבכי מר, ליבו הרחום פתוח כאולם, והוא מתמסר לבקש ישע לפונים אליו בגוף ובממון, אם בתפלה ותחנונים, אם בעצה וברכה, ויפה אמרו, כי בעוד שבדרך כלל מצורפים אל ה'קוּיטלאך' מעוֹת, הרי שאצלו טפחו 'קוּיטלאך' עם דמעות...

רבים ציינו את העובדה, שלא ייחס הבדל בין דל לעשיר ובין נכבד לנל, את כולם קיבל באותה צורה של אבהות ורחמנות, הטא אוזן למצוקתם, וייחל לבוא טובתם. רק מי שזכה לראות את שמחתו חסרת הגבולות בהגיע ישועת הזולת, השכיל להבין עד כמה נגעו הדברים לליבו.

לב רחום

מעשה ונכנס הרבי לבית מדרשו בעיצומו של יום, והבחין בבחור צעיר שנוכח שם. ניגש אליו ושאלו לשמו, סירב הלה לענות, ובתגובה שאל את העומד מולו: ומי אתה? "בידרמן" - השיב הרבי בפשטות, קלט הבחור שזהו לא אחר מאשר הרבי בעצמו ונעתר לגלות שמו, המשיך הרבי ושאל: ומדוע אינך נמצא בשישיבה, השיב הבחור כי נערך היום מבחן בכתב על מה שלמדו במסכת 'בבא בתרא', ונאמר לו כי טרם שסיים להשיב על

השאלות אין לו מה לחפש בשישיבה, ביקש הרבי לראות את המבחן, ועל אתר הכתיב לו את כל התשובות, באמרו שוב לבית תלמודך, ומעתה ואילך תתאמץ לשקוד על התורה.

מספר בנו: באחת מנסיעות הרבי לחו"ל נערכה סעודת מצוה לאוהדיו, ביום המיועד פנה אבי ושאל האם הכינו דגים לסעודה? השבתי בשלילה, שהרי אין זה מן הנהוג בימי חול, אולם הוא דרש ממני לצאת ולקנות דגים, ואף התעסק בעצמו בהכנתם, כשכמובן הדבר נשמר בסוד קדושים. בהמשך נתוודע לי שאחד הנוכחים מוגבל מאכילת בשר, או אז קלטתי שלכך דאג אבי להבאת דגים, כאשר כל המטרה היתה למענו של אותו יחיד...

בעיצומה של שמחה במשפחתו קם לקבל פני אורח חשוב, ותוך כדי התיישב ילד על מקומו, ומאחר שלא נותר מקום אחר פנוי, נטל הרבי כסא והתיישב מן הצד, ולא הרשה בשום אופן לסלק את הילד ממקומו.

רגישותו לילדים היתה מיוחדת, מעשה והגיע קול בכי לאזניו בעיצומו של מעמד מפואר, כשהקהל עומד מכונס סביבו, ומיד חש להוודע מה פשר הבכי, ולא נרגע עד שהשיבו את הילד לידי אביו.

מעשה ובאמצע שנשא אמרו, החלו שני ילדים לדבר בקול, ואביהם גער בהם שישתקו, קרא לו הרבי בקול; וכי מדברים הם לשון הרע? אין סיבה שלא להניחם לשוחח...

אירע בליל שבת, שהבחין במי שיושב בשלחנו ולומד בספר, וציין את הדבר לשבח, שהלה מנצל את זמנו ללימוד. אחר כך ראה ילד שעומד, וקצת נשען על אביו שישב לפניו, פנה אליו הרבי כי יואיל להצטרף אל הספסל לשבת ליד אביו, משראה שאביו חושש להענות לדבר בלתי מקובל, נענה הרבי: אצלי יכולים לשבת אפילו צעירים וילדים, הנה יש מי שיושב פה ולומד... אפשר לעשות הכל...

אחיו יבל"ח האדמו"ר מלעלוב-ניקלשבורג שליט"א מספר, כי לפני שנים נעשה לאחיו הרבי עזר חמור ביותר שגרם לו למצוקה, וביקש לחלצו, אולם הרבי לא הניח בשום אופן לפגוע בגורם העול, ואף המשיך לנהוג עם האיש בידירות כלא היה.

גדולה לגימה

הנהגתו בעריכת שולחנו היתה מיוחדת במינה, ענינו הבורקות שפעו מתיקות כנהר של דבש, וכל מעייניו לקרב את הזולת. מנהגו היה לפתוח ב'שיחת חולין' עם הסובבים, ודוקא מתוך שאלות סתמיות, להחדיר את

חובת האדם בעולמו בתורה ויראת שמים, הוא שאל את פלוני מתי היארציית של אביו, והיכן התגוררו זקניו לפני המלחמה, וכך עבר לספר על ימי קדומים, ולהזכיר עובדות מאבותיו וצדיקים קודמים, כאשר הקהל נסחף אחר השיחה המעניינת, ומרותקים לכל מילה. בין הזמירות השחיל אימרות מרוממות ברגשי קודש, במתיקות ונעימות מופלאה.

כל העת חזר ובירר האם על השלחן יש מספיק שתייה וכוסות לכבד את הבאים, דאג לזה לקדמו ב'גוט שבת' במאור פנים, לזה 'ברוך הבא' ולזה ב'שלום עליכם', טרח לוודא שהמשתתפים - גם אם רבים היו - קיבלו כוסית יין, (למרות שהקדים לכבד את החשובים וצאצאי אדמו"רים), תוך כדי שהוא קורא כל אחד בשמו. שם ליבו לשאול לאורחים לשמם ולהוסיף מליצות של חיבה, למי ששמו ברוך הכריז 'גם ברוך יהיה', וכיו"ב, הוא טרח להפנות ראשו לצדדים ושואל בנעימות: 'קבלת?', 'האם קיבלו כולם'? שמה יש מי שמתבייש להדחף. משך כמה דקות פנה מאחד לאחד בלבביות בברכת 'לחיים טובים ולשלום', היו שהוסיפו לבקש ברכה לישועה, זה לזיווג וזה לרפואה, והרבי יושב ומרעיף ברכות, כמי שהכל קרוביו וידידיו.

דבקות וטהרה

על שולחנו החזיק תדיר טבלה שעליה היה חקוק הכתוב 'שוית ד' לגנדי תמיד', בכדי להתבונן בה ללא הרף ולזכור את בוראו, כל תזוזותיו העידו על דביקות בד' אלו, כששרו את הניגון 'ובאו כולם בכרית יחד', התפרץ לפתע הרבי וקרא בקול; נעשה ונשמע אמרו כ - "א-ח-ד", בהטעמה שהאחדות בקבלת 'נעשה ונשמע' נבעה מתוך הכרה כאמנות היחוד שהקב"ה שליט בכל, כאותו יחוד של קבלת עול מלכות שמים שאומרים בקריאת שמע; 'ד' אחד'...

בחייו הרבה בטבילות במקוה, והפליג במעלתה, מטעם זה סירב לטפל בשיניו, כדי שלא יהא בגופו חשש חציצה, ובאותו ענין חזר בשם זקנו רבי דוד'ל מלעלוב זי"ע שאמר: "כוונות המקוה היא, להשפיל עצמו יותר ויותר עד למטה, עד כאשר כבר ירד את גרם המדרגות והגיע אל תחתית הבור, יכפוף ראשו שוב, ובוזה הוא נטהר..."

זכה שנתמלאה משאלתו שהביע בחייו, שנכסף לטבול במקוה טרם שישב נשמתו ליוצרה, ופטירתו הפתאומית בשנת השמונים וארבע לחייו, אירעה כאשר ירד לטבול כמנהגו הקבוע, ובמי הטהרה יצאה נשמתו.